

Sygn. akt IV Ka 265/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Gąsior

Sędziowie SO Sławomir Gosławski (spr.)

del. SR Anna C.

Protokolant Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim J. O.

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2013 roku

sprawy **P. R.**

skazanego wyrokiem łącznym

z powodu apelacji wniesionych przez skazanego i jego obrońcę

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 12 lutego 2013 roku sygn. akt VII K 818/12

na podstawie art. 437 § 1 kpk, art. 438 pkt 4 kpk, art. 624 § 1 kpk **zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że** obniża skazanemu wymiar orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności do 5 (pięciu) lat i 8 (ośmiu) miesięcy;

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata P. D. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

zwalnia skazanego od wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IV Ka 265/13

UZASADNIENIE

P. R. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 22 marca 2007 roku w sprawie - sygn. akt VII K 1098/06 za przestępstwo z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk popełnione w okresie czasu od dnia 21 lipca 2006 roku do 24 lipca 2006 roku na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz karę grzywny w wymiarze 70 stawek dziennych, przy określeniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych. Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2008 roku, w sprawie VII Ko 1058/07 sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zarządził wykonanie w stosunku do skazanego wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności;

II. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 31 sierpnia

2007 roku w sprawie - sygn. akt II K 503/07 za przestępstwo z art.

280 § 1 kk popełnione w dniu 12 kwietnia 2007 roku na karę 2 lat i 3 miesięcy

pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 13 kwietnia 2007 roku do dnia 31 sierpnia 2007 roku;

III. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 26 maja 2011 roku w sprawie - sygn. akt VII K 209/11 za przestępstwa:

- z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk w zw. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk za przestępstwo popełnione w dniu 30 stycznia 2011 roku na karę 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 226 § 1 kk za przestępstwo popełnione w dniu 30 stycznia 2011 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 222 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk za przestępstwo popełnione w dniu 30 stycznia 2011 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

które to kary zostały połączone i wymierzono karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczono skazanemu okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 31 stycznia 2011 roku do dnia 19 maja 2011 roku;

IV. Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie - sygn. akt II K 265/12 za przestępstwo z art. 280 § 1 kk, art. 278 § 5 i 1 kk, art. 276 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 16 grudnia 2011 roku na karę 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

V. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie

- sygn. akt VII K 351/12 za przestępstwo z art. 292 § 1 kk popełnione w dniu 23 grudnia 2011 roku na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

VI. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie

- sygn. akt VII K 520/12 za przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 22 grudnia 2011 roku na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności;

VII. Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 12 września 2012 roku w sprawie

- sygn. akt VII K 545/12 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 9 stycznia 2012 roku na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem łącznym z dnia 12 lutego 2013 roku w sprawie VII K 818/12:

1. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone w punktach IV, V, VI, VII jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył skazanemu P. R. karę łączną 6 lat i 4 miesiące pozbawienia wolności;

2.na podstawie art. 576 § 1 kpk wyroki opisane w punktach IV, V, VI, VI w części dotyczącej orzeczenia o karze pozbawienia wolności uznał za pochłonięte niniejszym wyrokiem łącznym; przyjął, iż w pozostałym zakresie podlegają odrębnemu wykonaniu;

3.na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym wyroków opisanych w punktach I, II, III;

Apelacje od powyższego wyroku w części dotyczącej wymiaru kary łącznej łącznego wnieśli skazany i jego obrońca.

Skazany zarzucił wyrokowi rażąco surowość orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności „ponieważ z wyroków, które podlegają pod wyrok łączny średnia kara wynosi 4 lata i 3 miesiące” i w tym zakresie wnosił o zmianę zaskarżonego orzeczenia.

Obrońca skazanego zarzucił wyrokowi rażąco niewspółmiernie wysoką karę łączną pozbawienia wolności.

W konkluzji wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie skazanemu kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje zasługują na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 85 kk orzeczenie kary łącznej może nastąpić wówczas, gdy:

- sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw,
- przestępstwa te zostały popełnione zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z nich,
- za przestępstwa te wymierzone zostały kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu.

W tym kontekście należy stwierdzić, iż powyższe warunki spełniają tylko jednostkowe skazania opisane w punktach IV, V, VI i VII, co słusznie doprowadziło sąd I instancji do orzeczenia w niniejszym wyroku łącznym kary łącznej pozbawienia wolności, wynikającej z połączenia wymienionych w nim skazań jednostkowych.

Istnienia tego zbiegu realnego - przy spełnieniu warunków wskazanych w art. 85 kk – skarżący nie podważają. Nie zakwestionowali oni bowiem przyjętej przez sąd merytorycznej konfiguracji wyroków jednostkowych w ramach orzeczonej kary łącznej, spośród wszystkich skazań objętych przedmiotowym postępowaniem. Dlatego też kwestie te nie wymagają dalszych analiz i ocen sądu odwoławczego.

Instytucja kary łącznej nie jest instrumentem łagodzenia orzeczonych kar za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa. Wymiar kary łącznej jest działalnością racjonalną polegającą na oznaczeniu kary odpowiedniej do stopnia związku podmiotowo-przedmiotowego między zbiegającymi się realnie przestępstwami. Instytucja ta nie służy premiowaniu skazanego przez ograniczenie jego odpowiedzialności karnej lecz rzeczywistemu oddaniu zawartości kryminalnej czynów, jakich się dopuścił. Istotą kary łącznej jest zapobieganie sytuacji, w której skazany, pociągany do odpowiedzialności karnej odrębnie za każde z popełnionych przestępstw pozostających w zbiegu realnym, znajduje się w gorszej sytuacji - z perspektywy wymiaru kary - niż sprawca, który za takie przestępstwa pociągany jest do odpowiedzialności w jednym postępowaniu.

Odnosząc się do podniesionej przez skazanego powinności „uśredniania” kar z wyroków jednostkowych, które zostały pochłonięte wyrokiem łącznym, to wskazać należy, iż zasada ta nie znajduje oparcia w żadnym z przepisów zamieszczonych w rozdziale IX Kodeksu karnego ani też w przepisach rozdziału 60 Kodeksu postępowania karnego. W konsekwencji stwierdzić należy, że wprowadzenie tej pozaustawowej zasady do kręgu dyrektyw ograniczających

swobodę sądu w procesie wymiaru kary łącznej, nie znajduje żadnego ustawowego oparcia. Nie ma więc racji skarżący powołując się na taką interpretację przepisów o karze łącznej.

Kara łączna to szczególna kara wymierzana niejako „na nowo” i jako taka stanowić musi syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny, i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości - pozostających w realnym zbiegu - przestępstw, a taki stan rzeczy może w

wyroku łącznym nawet pogorszyć sytuację skazanego, w szczególności przy łączeniu wyroków zawierających już kary łączne, bowiem połączeniu zawsze będą podlegały kary jednostkowe wymierzone za poszczególne przestępstwa. Ponadto niezależnie od tego, czy wyrokami podlegającymi łączeniu orzeczono wyłącznie kary za poszczególne przestępstwa, czy także kary łączne, górną granicę kary orzekanej w wyroku łącznym stanowi suma kar jednostkowych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy podnieść, iż w odniesieniu do skazań jednostkowych opisanych w punktach IV, V, VI, VII kara łączna mogła być orzeczona w wymiarze od 3 lat i 10 miesięcy do 6 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Zarówno w doktrynie jak i w orzecnictwie podkreśla się, że niezależnie od możliwości zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji, asperacji, jak i zasady pełnej kumulacji, oparcie wymiaru kary na zasadzie absorpcji lub kumulacji traktować należy jako rozwiązanie skrajne, stosowane wyjątkowo i wymagające szczególnego uzasadnienia. Natomiast priorytetową zasadą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji. Kara łączna jest swego rodzaju podsumowaniem działalności przestępczej sprawcy w okresie czasu objętym skazaniami. Ma likwidować swoistą konkurencję kar w postępowaniu wykonawczym wynikłą z kilkakrotnych skazań. Nie jest to sposób na premię dla sprawcy większej ilości przestępstw. Wymierzając karę łączną, stosuje się zwykle dyrektywy karania, a zwłaszcza słuszności i celowości, wyrażane przez związek przedmiotowo-podmiotowy między poszczególnymi przestępstwami. Nie ma powodu, by w stosunku do skazanego orzekać kary łączne w dolnych granicach, to jest w wysokości najsurowszej ze zbiegających się kar. Popełnienie więcej jak jednego przestępstwa musi skłaniać do odstępstwa od absorpcji kar. Wymierzenie takiej kary prowadziłoby do premiowania sprawcy popełniającego nie jedno, a więcej przestępstw, zatem prowadziłoby do praktycznej bezkarności innych zachowań zabronionych.

W odniesieniu do skazań jednostkowych opisanych w punktach IV, V, VI, VII należy stwierdzić, iż nie jest odległy związek podmiotowo – przedmiotowy pomiędzy tymi przestępstwami. Przesłanki te analizował sąd merytoryczny i sąd odwoławczy je podzielił. Bliski jest także związek czasowy i terytorialny (z wyjątkiem IV skazania) pomiędzy popełnionymi w tych sprawach przestępstwami.

Okoliczności te przemawiają w tym przypadku za łagodniejszym ukształtowaniem kary łącznej, niż zrobił to sąd I instancji; z tych względów sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok i orzeczoną w odniesieniu do tych skazań karę łączną pozbawienia wolności obniżył do 5 lat i 8 miesięcy. Dotychczasowa niepoprawność skazanego wyrażająca się brakiem wyciągania wniosków z kolejnych skazań i popełnianie ponownych przestępstw, musi prowadzić do ukształtowania kary łącznej w takim wymiarze, aby osiągnąć wobec niego cele w zakresie prewencji indywidualnej, a to powoduje dalszą bezpodstawność środków odwoławczych domagających się dokonania zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku absorpcji skazań.

P. R. musi zdawać sobie sprawę, iż wskazane wyżej zasady wymagają, aby z każdym nowym przestępstwem ewentualna kolejna kara łączna była orzekana jednak w wysokości zbliżonej do kumulacji wymiaru kar jednostkowych.

Z tych względów sąd okręgowy orzekł, jak w wyroku; mając na uwadze trudną sytuację materialną skazanego wynikającą z długotrwałego przebywania w zakładzie karnym - na podstawie przepisów powołanych w wyroku – sąd zwolnił go od wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.